

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів
(найменування кафедри)

**РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра**

зі спеціальності 8.07072 Фінанси, банківська справа та страхування
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного спрямування
Корпоративні фінанси
(назва магістерської програми)

на тему: **«Податкова система України: етапи становлення та напрями розвитку»**

Виконавець:

Студентка фінансово-економічного факультету

Новаковська Олександра Анатоліївна
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

к.е.н.
(науковий ступінь, вчене звання)

Васютинська Людмила Анатоліївна
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Податкова система відіграє провідну роль у формуванні доходів держави. У державному бюджеті України саме на податки припадає більша частина доходів. Історія розвитку оподаткування свідчить, що податки можуть бути не лише джерелом наповнення бюджетів, але й інструментом регулювання тих чи інших соціально-економічних процесів. Тому є важливим здійснювати управління податками у такий спосіб, щоб вони стимулювали розвиток економіки і забезпечували ресурсами доходну частину бюджету.

В умовах ринкової економіки податкові надходження залежать від результатів діяльності суб'єктів господарювання, а від так раціонально організована система оподаткування може створити сприятливі умови для розвитку підприємницької ініціативи.

Податкову систему України можна віднести до найбільш громістких податкових систем світ і при цьому найменш ефективних. Для неї характерні такі негативні явища як недосконала система адміністрування податків, недосконалий механізм пільгового оподаткування, несприятливий клімат для розвитку бізнесу, нерівномірність та несправедливість розподілу податкового навантаження.

Окреслена проблематика, а також реформування податкової системи, метою якого є стимулювання підприємництва через застосування податкових інструментів потребують впровадження дієвих заходів, які сприятимуть детінізації економіки та легалізації доходів економічних суб'єктів. Саме це робить тематику кваліфікаційної роботи актуальною.

Питанням реформування податкової системи, теоретичним основам її функціонування, а також оцінки її дієвості та ефективності приділяли увагу у своїх працях такі вітчизняні науковці, як В. Валігура, В. Вітлінський, О. Десятнюк, Т. Єфименко, Ю. Іванова, А. Крисоватий, В. Мельника, А. Скрипник, А. Соколовська та інші.

Не заперечуючи значні досягнення у сфері досліджень система оподаткування, варто звернути увагу на питання, що залишаються дискусійними й до нині. Зокрема, це стосується питань щодо поглиблення теоретичних основ системи оподаткування, методів діагностики стану податкової системи, виявлення причин недієвості податкових інструментів в регулюванні національної економіки.

Мета роботи. Метою роботи є поглиблення теоретичних засад функціонування податкової системи, а також розробка практичних рекомендацій щодо її вдосконалення.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні **завдання**:

- вивчити періодизацію становлення та дослідити історичний розвиток податкових систем;
- дослідити етапи становлення податкової системи;

- розглянути еволюцію наукових підходів щодо визначення функцій та принципів податкової системи;
- виявити тенденції функціонування податкової системи;
- проаналізувати основні бюджетоутворюючі податки;
- здійснити моніторинг фіскальної ефективності податкових надходжень;
- вивчити зарубіжний досвід реформування податкової системи та адаптувати його до українських реалій;
- надати пропозиції щодо пріоритетів реформування вітчизняної податкової системи.

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження є процес становлення та розвитку податкової системи.

Предмет дослідження. Предметом дослідження є сукупність економічних відносин щодо розвитку податкової системи.

Інформаційна база. Інформаційною базою дослідження стали законодавчі акти та нормативно-правові документи України, які регулюють податкову систему. У роботі також використано монографічні дослідження, наукові статті, матеріали наукових і науково-практичних конференцій, навчальна література, звітність органів Державного казначейства.

Методи дослідження. У процесі написання випускної роботи при дослідженні податкової системи, використані такі методи наукового дослідження: збирання інформації, спостереження, абстрагування, науковий аналіз, синтез, індукція, дедукція, узагальнення, системний та інші. У процесі оцінки податкової системи та її ефективності застосовані наступні методи наукового дослідження: формалізація, вимірювання, статистичний, аналітичний, порівняння та інші. При визначенні напрямків удосконалення податкової системи використані методи ідеалізації, прогнозування, узагальнення та інші.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (79 найменувань). Обсяг основного змісту роботи складає 85 сторінок, містить 14 рисунків, 10 таблиць та додатки. Список використаних джерел налічує 79 найменувань та розміщується на 8 сторінках.

Публікації та апробація результатів дослідження. За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра опубліковано тези: Новаковська О.А. Фіскальна ефективність податкових надходжень в Україні / О.А. Новаковська // Студентська науково-практична конференція фінансово-економічного факультету Одеського національного економічного університету: «Світ фінансів: сучасні виклики», 1-2 листопада 2018 року.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі *«Теоретичні основи функціонування податкової системи»*

розглянуто: теоретичні основи функціонування податкової системи: історичні передумови становлення та розвитку податкової системи; еволюцію наукових підходів щодо визначення, функцій та принципів податкової системи; етапи становлення та розвитку податкових систем та України зокрема.

У другому розділі **«Практика та проблематика функціонування податкової системи в Україні»**

проаналізовано: практику та проблематику функціонування податкової системи України; тенденції функціонування податкової системи; основні бюджетоутворюючі податки; ефективність функціонування податкової системи.

У третьому розділі **«Пріоритетні напрями вдосконалення податкової системи України»**

запропоновано:

- застосувати прогресивну шкалу оподаткування;
- зменшити податковий тягар кінцевих споживачів;
- застосовувати адекватні ставки оподаткування для крупних підприємств;
- переглянути систему податкових пільг;
- посилити децентралізацію податкової системи шляхом введення деяких податків на місцевому рівні;
- переглянути кількість податків, їх ставки та базу оподаткування; ввести мораторій на внесення змін до законодавчо-правових актів.

ВИСНОВКИ

У роботі наведено теоретичне обґрунтування та розв'язання проблеми, як і пов'язані з функціонуванням податкової системи України. На основі цього сформульовано висновки, що відображають вирішення завдань відповідно до поставленої мети.

1. Встановлено, що податкова система розвивається відповідно до певних історичних умов, має відповідну періодизацію, яка характеризується певними якісними змінами системи оподаткування. Найбільш поширеним уявленням щодо розвитку податків є періодизація за етапами, що характеризують стародавній світ й початок середніх віків (1 етап). Другий етап характеризується періодом 16-18ст., третій починаючи з 19ст. продовжується по теперішні часи.

2. Дослідження наукових підходів щодо визначення функцій та принципів податкової системи дозволило розкрити сутність податків, їх функції та з'ясувати принципи функціонування податкової системи. Визначено, що податки беруть участь у перерозподілі нової вартості і виступають частиною єдиного процесу суспільного відтворення.

3. З'ясовано основні етапи становлення податкової системи України. Це дозволило дійти висновку, що податкова система має поступальний розвиток, є

динамічною, підпорядковується відповідній меті, яка встановлюється згідно з напрямом податкової політики. Значних змін податкова система набула за часи незалежності України.

4. Розкрито основні причини формування тенденцій щодо функціонування податкової системи України. Це дозволило встановити причинно-наслідкові зв'язки розвитку податкової системи та виявити внутрішні чинники, що впливають на її функціонування. Зокрема, з'ясовано найбільш впливові структурні елементи системи оподаткування та виявлено основні недоліки щодо її недосконалості. Зокрема, це стосується проблематики подвійного оподаткування перманентності податкового законодавства та переважання фіскальної функції податків над регулюючою.

5. Аналіз основних бюджетоутворюючих податків дозволив встановити, що найбільш питому вагу та впливове значення має ПДВ. Цей податок є податком на споживання, а від так має досить великий вплив на доходи споживачів. Відсутність прогресивної шкали оподаткування цього податку є найбільш суттєвим недоліком в системі вітчизняного оподаткування. Аналіз показав, що ПДФО має досить суттєвий вплив на розвиток місцевих бюджетів, оскільки є найвагомим податком в структурі податкових надходжень місцевих бюджетів. Крім того, цей податок впливає на структуру кінцевих доходів населення. Податок на прибуток підприємств є податком, який здійснює прямий вплив на розвиток підприємництва в державі. Тому досить важливим є створення умов щодо справедливого оподаткування юридичних осіб для стимулювання їх підприємницької діяльності.

6. Моніторинг фіскальної ефективності податкових надходжень дозволив визначити еластичність основних бюджетоутворюючих податків. З'ясовано, що починаючи з 2015 року податкові надходження в Україні є еластичними, а від так здійснюють вплив на економіку. Побудована економіко-математична модель щодо впливу податкових надходжень на ВВП дозволила дійти висновку, що на 1 грн. приросту податкових надходжень ВВП прирощується на 2,93 грн.. Це дозволило розробити прогноз на 2018-2020 рр.. Виявлено, що зростання податкових надходжень зведеного бюджету у 2018 році буде збільшуватись з темпом приросту у 6,7%. У 2019 році темп зростання податкових надходжень зведеного бюджету складе 13,9%, а у 2020 році – 12,2%.

7. Результати аналізу податкового розвитку зарубіжних країнах показали, що в умовах економічного розвитку, держави намагалися активно впливати за допомогою податкового механізму на:

- розвиток пріоритетних галузей промислового виробництва і науково-технічної діяльності;
- створення умов найбільшого сприяння приватному підприємству в цілому і великих корпорацій зокрема;
- подолання циклічних спадів і стимулювання зростання виробництва;
- регулювання зовнішньоекономічних і зовнішньоторговельних відносин, підвищення конкурентоздатності національних виробників на світовому ринку;

- підтримка національного сільськогосподарського виробника;
- створення в суспільстві сприятливого соціального клімату.

Також більшість зарубіжних країн зараз орієнтовані на уніфікацію і гармонізацію фіскальної політики, що найбільш яскраво просліджується в країнах - членах Європейського Союзу, але її не можна не помітити і в інших індустриальних країнах. У них чітко виявляється тенденція лібералізації системи прямого оподаткування; розширюється сфера дії податків на споживання - податку на додану вартість, податку з обороту, податку з продажу; зростає значимість оподаткування відсоткових доходів.

8. Проведене дослідження дозволило висунути пропозиції:

- 1). Застосувати прогресивну шкалу оподаткування;
- 2). Зменшити податковий тягар кінцевих споживачів;
- 3). Застосовувати адекватні ставки оподаткування для крупних підприємств; переглянути систему податкових пільг;
- 4). Посилити децентралізацію податкової системи шляхом введення деяких податків на місцевому рівні;
- 5). Переглянути кількість податків, їх ставки та базу оподаткування;
- 6). Ввести мораторій на внесення змін до законодавчо-правових актів;
- 7). Посилення відповідальності за ухилення від сплати податків і страхових внесків та покращення їх адміністрування.

АНОТАЦІЯ

Новаковська О. А.

«Податкова система України: етапи становлення та напрями розвитку»
кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності
8.07072 Фінанси, банківська справа та страхування
за магістерською програмою «Корпоративні фінанси»,
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2018 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – процес становлення та розвитку податкової системи.

У роботі розглядаються етапи становлення податкової системи, її функції, принципи, ефективність та напрями розвитку.

Проаналізовано практику і проблематику оподаткування в умовах ринкової економіки. Розроблено пропозиції щодо реформування податкової системи.

Запропоновано: застосувати прогресивну шкалу оподаткування; зменшити податковий тягар кінцевих споживачів; застосовувати адекватні ставки оподаткування для крупних підприємств; переглянути систему податкових пільг; посилити децентралізацію податкової системи шляхом введення деяких податків на місцевому рівні; переглянути кількість податків, їх ставки та базу оподаткування; ввести мораторій на внесення змін до законодавчо-правових актів.

Ключові слова: податок, податкова система, оподаткування, податкові надходження.

SUMMARY

Novakovskaya O. A.

"The tax system of Ukraine: stages of formation and directions of development"
qualifying work for obtaining an educational master's degree in a specialty

8.07072 Finance, Banking and Insurance

under the Master's program "Corporate Finance"

Odessa National Economic University

Odessa, 2018

Master's qualification work consists of three sections. The object of research is the process of formation and development of the tax system.

The paper considers the stages of formation of the tax system, its functions, principles, efficiency and directions of development.

The practice and problems of taxation in a market economy are analyzed. Proposals for the reform of the tax system have been developed.

Proposed: apply a progressive tax scale; reduce the tax burden of end-users; apply adequate tax rates for large enterprises; review the system of tax benefits; to strengthen decentralization of the tax system by introducing some taxes at the local level; review the amount of taxes, their rates and the tax base; to introduce a moratorium on amendments to legislative acts.

Key words: tax, tax system, taxation, tax revenues.